

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ KIM OANH

QUẢN LÝ DẠY HỌC MÔN LỊCH SỬ - ĐỊA LÝ LỚP 4, 5
Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC THÀNH PHỐ HẠ LONG
TỈNH QUẢNG NINH THEO ĐỊNH HƯỚNG
PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN THỊ KIM OANH

QUẢN LÝ DẠY HỌC MÔN LỊCH SỬ - ĐỊA LÍ LỚP 4, 5
Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC THÀNH PHỐ HẠ LONG
TỈNH QUẢNG NINH THEO ĐỊNH HƯỚNG
PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC

Ngành: Quản lý giáo dục
Mã số: 8.14.01.14

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Nguyễn Thị Thu Hằng

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi dưới sự hướng dẫn tận tình của PGS.TS Nguyễn Thị Thu Hằng, các kết quả nghiên cứu là trung thực và chưa được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2019

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Kim Oanh

LỜI CẢM ƠN

Với tình cảm chân thành, em xin bày tỏ lòng biết ơn và sự kính trọng tới Lãnh đạo Trường Đại học sư phạm - Đại học Thái Nguyên, các Thầy giáo Cô giáo đã tham gia giảng dạy và cung cấp những kiến thức cơ bản, sâu sắc, tạo điều kiện giúp đỡ em trong quá trình học tập và nghiên cứu tại nhà trường.

Đặc biệt, với tấm lòng chân thành, em xin gửi lời cảm ơn sâu sắc nhất đến **PGS.TS. Nguyễn Thị Thu Hằng**, người đã trực tiếp hướng dẫn khoa học và tận tình giúp đỡ em trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Tác giả cũng xin gửi lời cảm ơn Lãnh đạo Sở Giáo dục và Đào tạo tỉnh Quảng Ninh, lãnh đạo Phòng Giáo dục và Đào tạo thành phố Hạ Long cùng bạn bè, người thân đã tạo điều kiện cả về thời gian, vật chất, tinh thần cho tác giả trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn, mặc dù bản thân em đã luôn cố gắng nhưng chắc chắn không tránh khỏi những khiếm khuyết. Kính mong được sự góp ý, chỉ dẫn của các Thầy, các Cô và các bạn đồng nghiệp.

Em xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2019

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Kim Oanh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	ii
DANH MỤC TỪ, CỤM TỪ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lí do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	3
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu.....	3
4. Giả thuyết khoa học	3
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	3
6. Giới hạn phạm vi nghiên cứu của đề tài.....	4
7. Phương pháp nghiên cứu	4
8. Kết cấu luận văn	5
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ DẠY HỌC MÔN LỊCH SỬ ĐỊA LÍ LỚP 4, 5 Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC THEO ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC	6
1.1. Tổng quan nghiên cứu vấn đề	6
1.1.1. Nghiên cứu trên thế giới.....	6
1.1.2. Nghiên cứu tại Việt Nam.....	8
1.2. Khái niệm công cụ.....	13
1.2.1. Quản lý	13
1.2.2. Dạy học.....	14
1.2.3. Năng lực và phát triển năng lực	15
1.2.4. Dạy học theo định hướng phát triển năng lực	17
1.2.5. Quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí theo định hướng phát triển năng lực	18
1.3. Một số vấn đề cơ bản về dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực.....	19
1.3.1. Đặc điểm tâm sinh lí của học sinh tiểu học.....	19
1.3.2. Khái quát về chương trình môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 bậc tiểu học	22
1.3.3. Quan điểm xây dựng môn Lịch sử - Địa lí.....	23

1.3.4. Phương pháp dạy học môn Lịch sử - Địa lí theo hướng phát triển năng lực	25
1.3.5. Biểu hiện năng lực chuyên môn Lịch sử - Địa lí.....	26
1.4. Những vấn đề cơ bản về quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực	27
1.4.1. Chủ thể quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 ở trường tiểu học.....	27
1.4.2. Nội dung quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực.....	30
1.5. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực.....	36
1.5.1. Các yếu tố khách quan.....	36
1.5.2. Các yếu tố chủ quan	38
Kết luận chương 1.....	40
Chương 2. THỰC TRẠNG QUẢN LÝ DẠY HỌC MÔN LỊCH SỬ - ĐỊA LÍ LỚP 4, 5 Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC THÀNH PHỐ HẠ LONG TỈNH QUẢNG NINH THEO ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC.....	41
2.1. Khát quát về các trường tiểu học trên địa bàn thành phố Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh	41
2.2. Khái quát khảo sát về thực trạng	44
2.2.1. Mục tiêu khảo sát.....	44
2.2.2. Nội dung khảo sát.....	44
2.2.3. Đối tượng khảo sát	45
2.2.4. Phương pháp khảo sát và cách xử lý số liệu	45
2.3. Thực trạng dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học thành phố Hạ Long tỉnh Quảng Ninh theo định hướng phát triển năng lực.....	45
2.3.1. Thực trạng nhận thức của CBQL và giáo viên về vai trò dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 theo định hướng phát triển năng lực.....	45
2.3.2. Thực trạng phương pháp dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh	48
2.3.3. Thực trạng hình thức dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh	50

2.3.4. Thực trạng phát triển năng lực cho học sinh trong dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 ở trường tiểu học	51
2.3.5. Thực trạng biểu hiện năng lực chuyên môn Lịch sử và Địa lí của học sinh trường tiểu học	53
2.4. Thực trạng quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học thành phố Hạ Long tỉnh Quảng Ninh theo định hướng phát triển năng lực.	58
2.4.1. Thực trạng lập kế hoạch quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực.....	58
2.4.2. Thực trạng tổ chức thực hiện kế hoạch quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực	62
2.4.3. Thực trạng chỉ đạo thực hiện kế hoạch dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực.....	66
2.4.4. Thực trạng kiểm tra đánh giá kết quả dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực.....	69
2.5. Thực trạng các yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học thành phố Hạ Long tỉnh Quảng Ninh theo định hướng phát triển năng lực.....	72
2.6. Đánh giá chung về khảo sát thực trạng	74
2.6.1. Những ưu điểm.....	74
2.6.2. Những hạn chế.....	75
2.6.3. Nguyên nhân của hạn chế.....	77
Kết luận chương 2.....	78
Chương 3. BIỆN PHÁP QUẢN LÝ DẠY HỌC MÔN LỊCH SỬ - ĐỊA LÍ LỚP 4, 5 Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC THÀNH PHỐ HẠ LONG TỈNH QUẢNG NINH THEO ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC	79
3.1. Nguyên tắc chỉ đạo đề xuất biện pháp.....	79
3.1.1. Nguyên tắc đảm bảo tính mục tiêu	79
3.1.2. Nguyên tắc đảm bảo tính hệ thống	79
3.1.3. Nguyên tắc đảm bảo tính thực tiễn.....	79
3.1.4. Nguyên tắc đảm bảo tính khả thi.....	79
3.1.5. Nguyên tắc đảm bảo tính kế thừa	80

3.2. Một số biện pháp nâng cao chất lượng quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 ở trường tiểu học thành phố Hạ Long tỉnh Quảng Ninh theo định hướng phát triển năng lực.....	80
3.2.1. Nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý, giáo viên về dạy học môn Lịch sử - Địa lí theo hướng phát triển năng lực học sinh.....	80
3.2.2. Hướng dẫn tổ chuyên môn lập kế hoạch và triển khai kế hoạch dạy học môn Lịch sử - Địa lí theo định hướng phát triển năng lực người học	83
3.2.3. Tăng cường bồi dưỡng và tự bồi dưỡng trình độ chuyên môn, nghiệp vụ và kỹ năng dạy học phát triển năng lực học sinh cho giáo viên...	84
3.2.4. Chỉ đạo đổi mới nội dung và phương pháp dạy học môn Lịch sử - Địa lí ở các trường tiểu học theo hướng phát triển năng lực học sinh.....	87
3.2.5. Đầu tư và chỉ đạo sử dụng cơ sở vật chất - thiết bị dạy học để phục vụ dạy học môn Lịch sử - Địa lí theo định hướng phát triển năng lực học sinh.....	90
3.3. Mối liên hệ giữa các biện pháp đề xuất.....	94
3.4. Khảo nghiệm sư phạm.....	95
3.4.1. Mục đích khảo nghiệm	95
3.4.2. Đối tượng khảo nghiệm.....	95
3.4.3. Nội dung khảo nghiệm	95
3.4.4. Phương pháp khảo nghiệm.....	96
3.4.5. Kết quả khảo nghiệm.....	96
Kết luận chương 3.....	100
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	101
1. Kết luận.....	101
2. Khuyến nghị.....	102
TÀI LIỆU THAM KHẢO	104
PHỤ LỤC	

DANH MỤC TỪ, CỤM TỪ VIẾT TẮT

STT	VIẾT TẮT	TỪ, CỤM TỪ
1	BGH	Ban giám hiệu
2	CBQL	Cán bộ quản lý
3	CNH - HĐH	Công nghiệp hóa - hiện đại hóa
4	CNTT	Công nghệ thông tin
5	CSVC	Cơ sở vật chất
6	GD&ĐT	Giáo dục và Đào tạo
7	GV	Giáo viên
8	GVBM	Giáo viên bộ môn
9	GVCN	Giáo viên chủ nhiệm
10	HDDH	Hoạt động dạy học
11	HĐLĐ	Hợp đồng lao động
12	KT - XH	Kinh tế - Xã hội
13	PHHS	Phụ huynh học sinh
14	PPDH	hương pháp dạy học
15	QL	Quản lý
16	QLDH	Quản lý dạy học
17	TBDH	Thiết bị dạy học
18	THCS	Trung học cơ sở
19	THPT	Trung học phổ thông
20	TTB	Trang thiết bị

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1.	Biểu hiện năng lực chuyên môn Lịch sử - Địa lí	26
Bảng 2.1.	Quy mô giáo dục cấp tiểu học thành phố Hạ Long năm 2017 - 2018.....	42
Bảng 2.2.	Thống kê đội ngũ giáo viên tiểu học thành phố Hạ Long năm học 2017 - 2018	43
Bảng 2.3.	Thống kê tình hình cơ sở vật chất giáo dục tiểu học năm học 2017 - 2018	44
Bảng 2.4.	Thực trạng nhận thức của CBQL và giáo viên về vai trò dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 theo định hướng phát triển năng lực ...	46
Bảng 2.5.	Thực trạng phương pháp dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh.....	48
Bảng 2.6.	Thực trạng hình thức dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh	50
Bảng 2.7.	Thực trạng phát triển năng lực cho học sinh trong dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 ở trường tiểu học	51
Bảng 2.8.	Thực trạng biểu hiện năng lực chuyên môn Lịch sử và Địa lí của học sinh trường tiểu học	53
Bảng 2.9.	Kết quả học tập môn Lịch sử - Địa lí lớp 4 của học sinh các trường tiểu học thành phố Hạ Long học kỳ I năm học 2018 - 2019.....	55
Bảng 2.10.	Kết quả học tập môn Lịch sử - Địa lí lớp 5 của học sinh các trường tiểu học thành phố Hạ Long học kỳ I năm học 2018 - 2019.....	57
Bảng 2.11.	Thực trạng lập kế hoạch quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực	59
Bảng 2.12.	Thực trạng tổ chức thực hiện kế hoạch quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực.....	63
Bảng 2.13.	Thực trạng chỉ đạo thực hiện kế hoạch dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực	67
Bảng 2.14.	Thực trạng kiểm tra đánh giá kết quả dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4, 5 ở trường tiểu học theo định hướng phát triển năng lực	69
Bảng 2.15.	Thực trạng các yếu tố ảnh hưởng đến hoạt động quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học	73
Bảng 3.1.	Đánh giá của CBQL và GV về mức độ cấp thiết của các biện pháp quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học.....	96
Bảng 3.2.	Đánh giá của CBQL và GV về tính khả thi của các biện pháp quản lý dạy học môn Lịch sử - Địa lí lớp 4,5 ở trường tiểu học	98